

แนวทาง

การแก้ไขความ ขัดแย้งระหว่างคน กับช้างป่า

ศูนย์ช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสัตว์ป่า
สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

INDIAN ELEPHANT

ช้างอินเดีย หรือช้างแผ่นดินใหญ่

สถานภาพ
ช้างไทย

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า
สัตว์ป่าคุ้มครอง

CITES

บัญชี 1 (Appendix I)

IUCN Red List

En (Endangered) ใกล้สูญพันธุ์

ประเทศไทยมีช้างป่า
4,013 - 4,422 ตัว

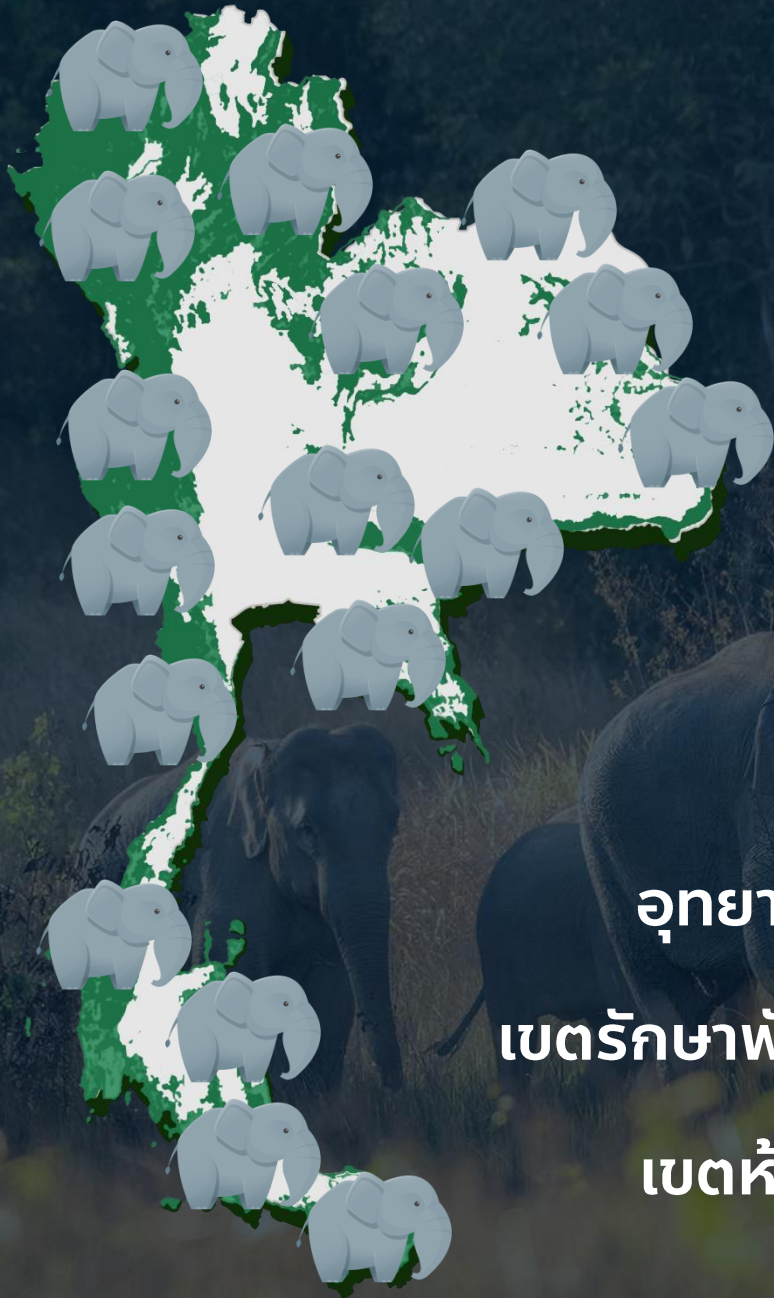
16 กลุ่ม
ป่า

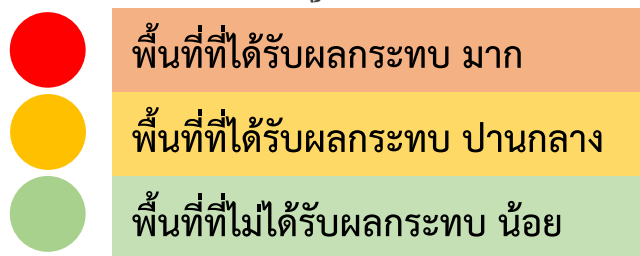
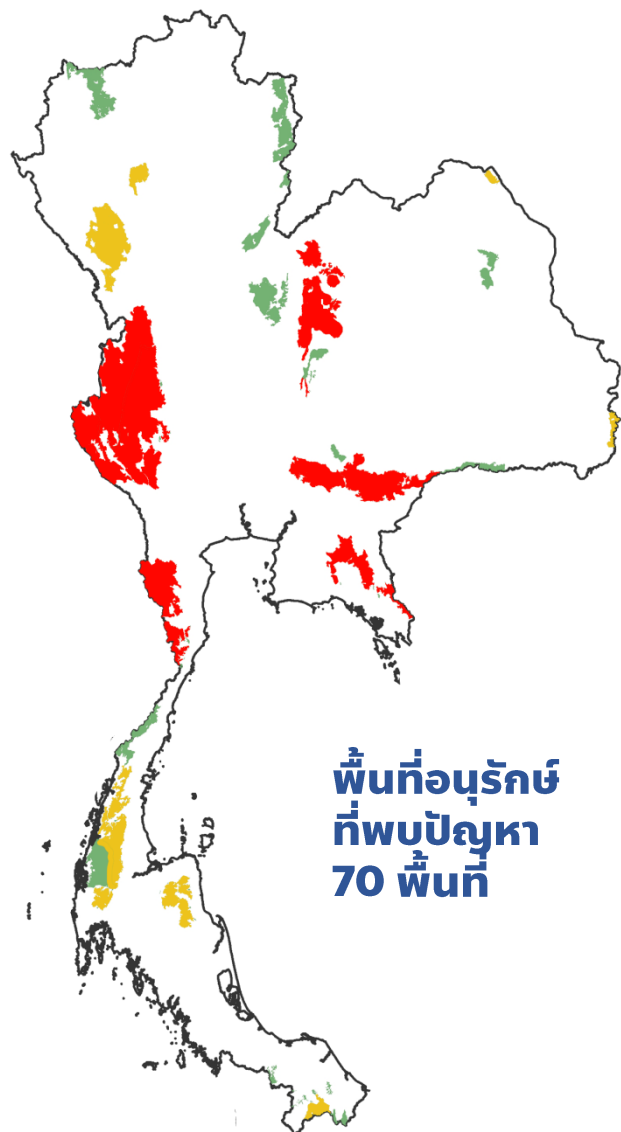
อุทยานแห่งชาติ 48 แห่ง

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 36 แห่ง

เขตห้ามล่าสัตว์ป่า 9 แห่ง

พื้นที่ป่าอนุรักษ์
93 แห่ง

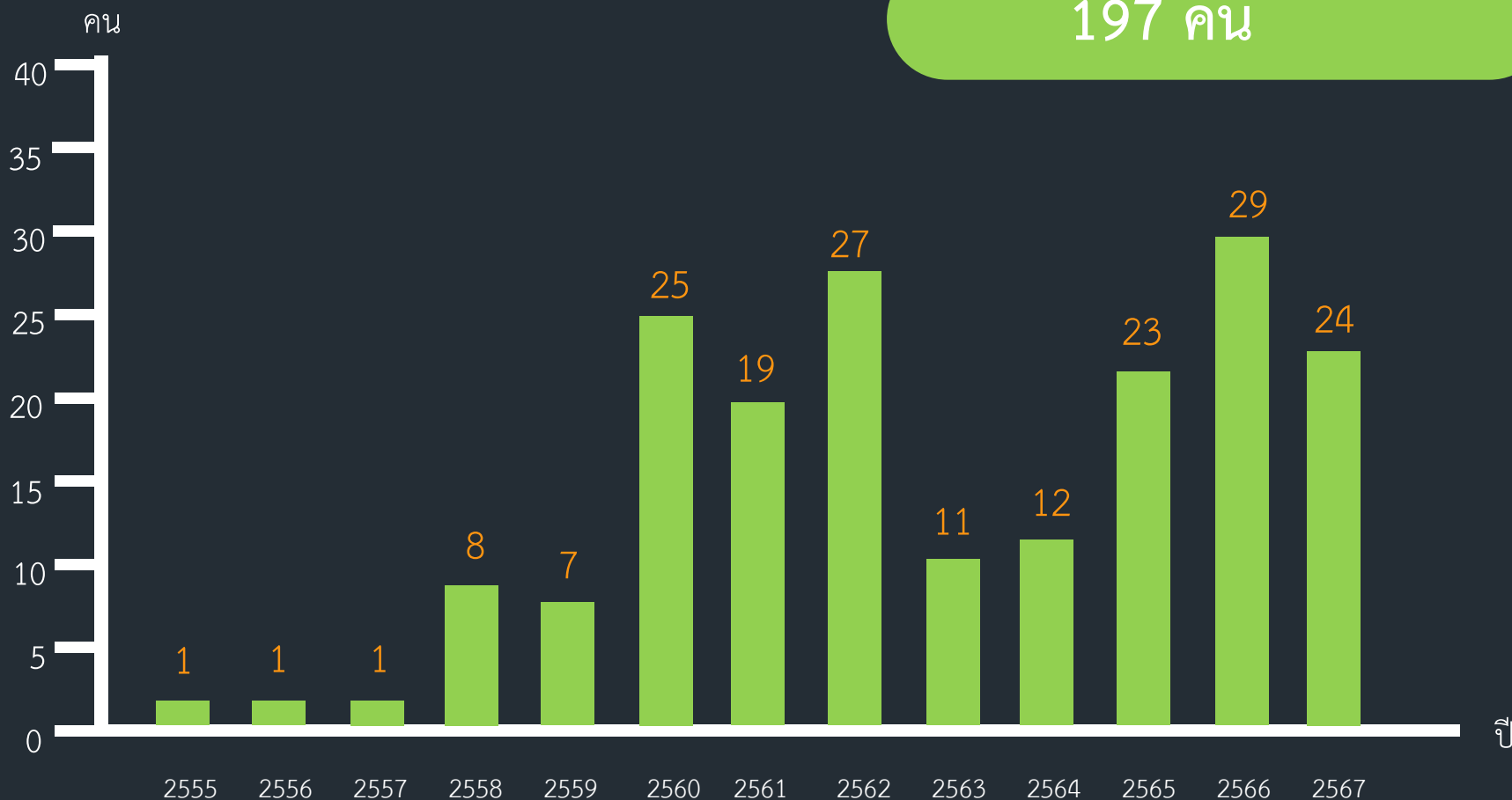

ลำดับ	กลุ่มป่า	พ.น.	จำนวน (ตัว)
1	กลุ่มป่าตะวันตก	17	970-1,064
2	กลุ่มป่าภูเขียว - น้ำหนาว	14	633-638
3	กลุ่มป่าตะวันออก	7	592
4	กลุ่มป่าแก่งกระจาน	2	487-600
5	กลุ่มป่าดงพญาเย็น - เขาใหญ่	8	450-560
6	กลุ่มป่าภูพาน	2	48-57
7	กลุ่มป่าพนมดงรัก - ผาแต้ม	3	30-35
8	กลุ่มป่าศรีลานนา - ขุนตาน	1	41
9	กลุ่มป่าคลองแสง - เขาสก	9	350
10	กลุ่มป่าเขาบรรทัด	5	80-100
11	กลุ่มป่าอาลา - บาลา	4	120-145
12	กลุ่มปาลุ่มน้ำปาย - สาละวิน	3	11-14
13	กลุ่มป่าภูเมี่ยง - ภูทอง	5	100-110
14	กลุ่มป่าแม่ปิง - อมก๋อย	5	75-85
15	กลุ่มป่าหุ้มพร	5	26-31
16	กลุ่มป่าดอยภูคา - แม่ยม	3	0
รวม		93	4,013-4,422

3.1 สถิติผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจากช้างป่า

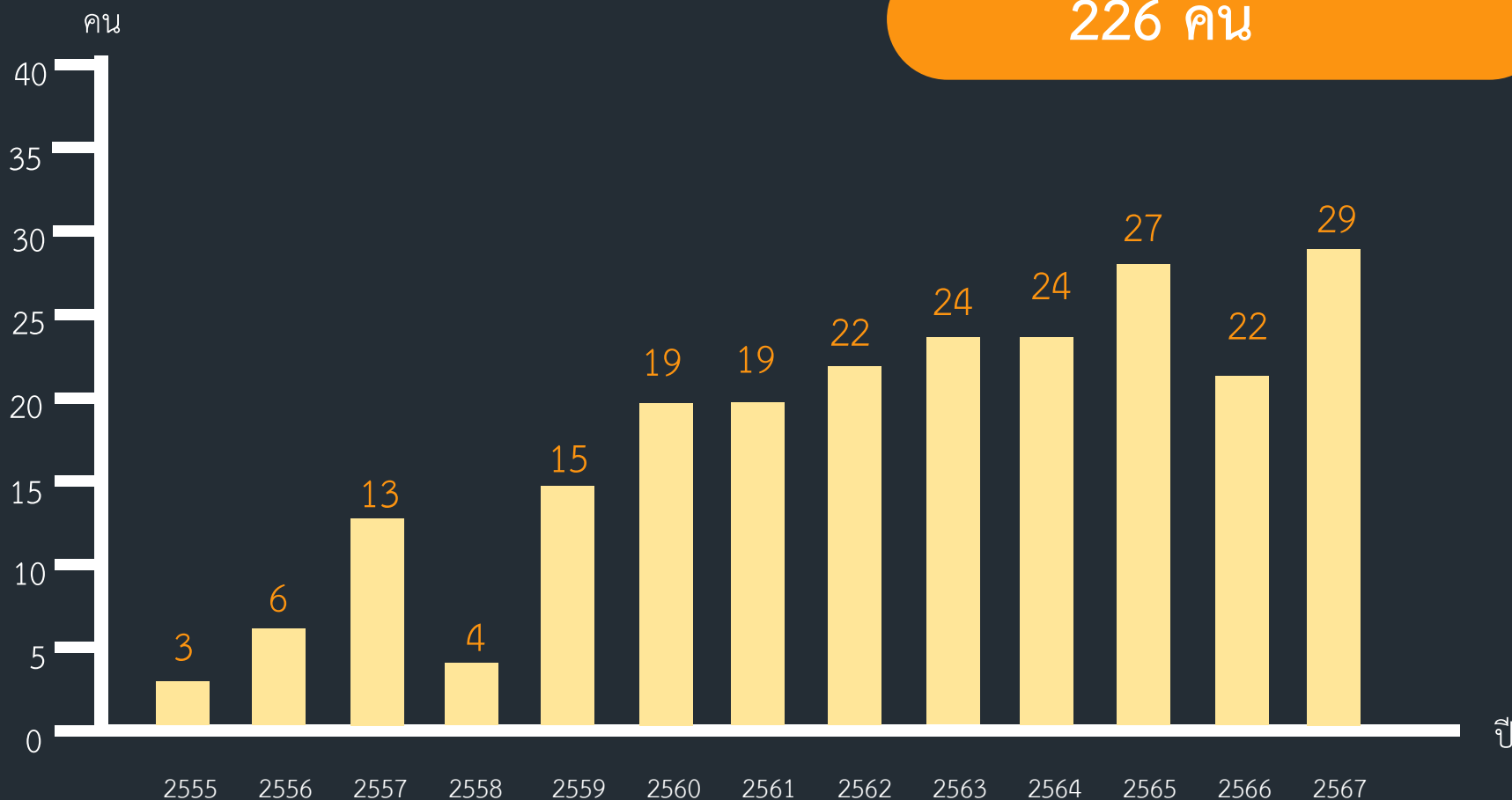
บาดเจ็บ

3.1 สถิติผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจากช้างป่า

เสียชีวิต

ทำไม

ช่างป่าถึงออกนอก
พื้นที่ป่าอนุรักษ์

ช้างป่าเป็นสัตว์ขนาดใหญ่ ใช้พื้นที่หากินกว้าง

ในอดีตป่าธรรมชาติมีลักษณะเป็นผืนใหญ่ ช้างป่าเป็นสัตว์
ขนาดใหญ่ใช้พื้นที่หากินกว้าง และมักจะเดินทางด้วยเส้นทาง
ในพื้นที่เดิม ๆ พฤติกรรมนี้ถูกส่งต่อกันมารุ่นต่อรุ่น

หมายเหตุ

เหตุผล

การเปลี่ยนแปลง การใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากการเพิ่มขึ้นของประชากรทำให้มี **การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน** ป่าผืนใหญ่จึงถูกแบ่งออกจากกันโดยมีเส้นทางคมนาคมตัดผ่านถิ่นอาศัยของช้างป่า และมีการเข้ามาใช้พื้นที่เพื่อเป็น **แหล่งชุมชน** ที่พักอาศัย และ **พื้นที่ทำเกษตรกรรม** พื้นที่บางส่วนจึงซ้อนทับกับพื้นที่ที่เคยเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของช้างป่า

ประชากรช้างป่าเพิ่มขึ้น

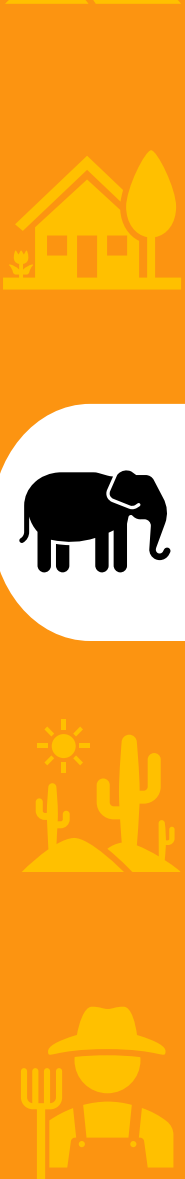

ประชากรช้างป่าเพิ่มขึ้น

ยกเลิกสัมปทานป่าไม้

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

เหตุผล

พื้นที่อยู่อาศัยของช้างป่าลดลง และเสื่อมสภาพ

พื้นที่อยู่อาศัยของช้างป่าลดลงแลเสื่อมสภาพ เนื่องด้วยสภาวะ
อากาศผิดปกติ แหล่งน้ำ แหล่งอาหารในป่าธรรมชาติ ไม่เพียงพอ
ต่อความต้องการของช้างป่าในบางฤดูกาล ช้างป่าจึงเคลื่อนย้าย
ออกมาหาอาหารและแหล่งน้ำที่อยู่บริเวณพื้นที่โดยรอบป่าอนุรักษ์
ซึ่งมีการสร้างแหล่งน้ำเพื่อทำเกษตรกรรม

พืชเกษตรกรรมที่ปลูกสามารถ เป็นอาหารของช้างได้

พืชเกษตรกรรมที่ปลูกสามารถเป็นอาหารของช้างได้ จึงเป็น
ปัจจัยดึงดูดช้างป่าให้ออกนอกพื้นที่เพื่อหาแหล่งอาหารที่
สมบูรณ์กว่า

คณะกรรมการ อนุรักษ์และ จัดการช้าง

พล.ต.อ.พัชรวาท วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เป็น ประธานกรรมการอนุรักษ์และจัดการช้าง

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ ๓ ๕๗ / ๒๕๖๖

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์และจัดการช้าง

เพื่อให้การบูรณาการความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินการอนุรักษ์ จัดการและการแก้ไขปัญหาช้างให้เกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว ตลอดจนการดำเนินการอนุรักษ์และจัดการช้างในภาพรวมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ต่อเนื่อง มีระบบ เหมาะสมและยั่งยืน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๖) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์และจัดการช้าง โดยมีองค์ประกอบ หน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑	รองนายกรัฐมนตรี (พลตำรวจเอก พัชรวาท วงษ์สุวรรณ)	ประธานกรรมการ
๑.๒	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	รองประธานกรรมการ
๑.๓	ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	กรรมการ
๑.๔	ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ
๑.๕	ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
๑.๖	ปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
๑.๗	ผู้อำนวยการสำนักงานปรมาณู	กรรมการ
๑.๘	อธิบดีกรมการปกครอง	กรรมการ
๑.๙	อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ	กรรมการ
๑.๑๐	อธิบดีกรมปศุสัตว์	กรรมการ
๑.๑๑	อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	กรรมการ
๑.๑๒	อธิบดีกรมป่าไม้	กรรมการ
๑.๑๓	อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร	กรรมการ
๑.๑๔	ผู้อำนวยการองค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทย	กรรมการ
๑.๑๕	ผู้อำนวยการองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้	กรรมการ
๑.๑๖	อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	กรรมการ
๑.๑๗	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอนุรักษ์สัตว์ป่า	กรรมการ

ที่ประธานกรรมการแต่งตั้ง จำนวน ๒ คน

/๑.๑๘ อธิบดี ...

- ๒ -

๑.๑๘	อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	กรรมการ
		และเลขานุการ
๑.๑๙	รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	กรรมการ
	ที่ได้รับมอบหมาย	และผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๒๐	รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร	กรรมการ
	ที่ได้รับมอบหมาย	และผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๒๑	รองอธิบดีกรมการปกครอง	กรรมการ
	ที่ได้รับมอบหมาย	และผู้ช่วยเลขานุการ

๒. หน้าที่และอำนาจ

๒.๑ รวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการอนุรักษ์และจัดการช้าง

๒.๒ กำกับ ติดตาม และขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการอนุรักษ์และจัดการช้าง ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓ กำหนดมาตรการช่วยเหลือเยียวยา และแก้ไขปัญหาผู้ได้รับผลกระทบจากช้างป่า เพื่อให้ชุมชนและช้างป่าอยู่อาศัยร่วมกันได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

๒.๔ บูรณาการความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์และจัดการช้าง รวมทั้งช่วยเหลือเยียวยาและแก้ไขปัญหาผู้ได้รับผลกระทบจากช้างป่า

๒.๕ แต่งตั้งคณะกรรมการ หรือคณะทำงาน เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสม

๒.๖ ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย

ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานที่ได้รับแต่งตั้งขึ้น สำหรับการเบิกจ่ายค่าเบี้ยประชุมและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการอื่นใดที่จำเป็นต้องการปฏิบัติงานของคณะกรรมการคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานที่แต่งตั้งตามคำสั่งนี้ ให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๔๗ หรือตามระเบียบของทางราชการ แล้วแต่กรณี โดยให้เบิกจ่ายจากงบประมาณของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

123

(นายเศรษฐา ทวีสิน)
นายกรัฐมนตรี

คณะกรรมการอนุรักษ์และจัดการช้าง แนวทางการดำเนินงาน **6** กรอบมาตรการ **ด้าน**

- 1 การจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์เพื่อเป็นแหล่งอาศัยของช้างป่า
- 2 การจัดการแนวป้องกันช้างป่า
- 3 การสนับสนุนชุดเฝ้าระวังและผลักดันช้างป่าและเครือข่ายชุมชน
- 4 การช่วยเหลือเยียวยาประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากช้างป่า
- 5 การจัดการพื้นที่รองรับช้างป่าอย่างยั่งยืน
- 6 การจัดการประชากรโดยการควบคุมประชากรช้างป่าด้วยวัคซีนคุมกำเนิด

- ร่าง -

แผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาช้างป่าแห่งชาติ

พ.ศ. 2567 - 2571

10

แนวทางปฏิบัติ

10 แนวทางปฏิบัติ

1

- แนวทางปฏิบัติการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

2

- แนวทางปฏิบัติการจัดการพื้นที่รองรับและจัดการช้างป่าที่มีปัญหาอย่างยั่งยืน

3

- แนวทางปฏิบัติการยกระดับมาตรฐานการป้องกัน ฝ้าระวัง และแจ้งเตือน

4

- แนวทางปฏิบัติทางการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากช้างป่า

5

- แนวทางปฏิบัติการสร้างความรู้ และความตระหนักรู้ให้ชุมชนในพื้นที่

6

- แนวทางปฏิบัติด้านการศึกษาวิจัย การพัฒนา นวัตกรรมและเทคโนโลยี

7

- แนวทางปฏิบัติการควบคุมประชากรช้างป่า

8

- แนวทางปฏิบัติการจัดการพื้นที่ถิ่นอาศัยของช้างป่า

9

- แนวทางปฏิบัติการสร้างและบูรณาการร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน

10

- แนวทางปฏิบัติการสร้างทางเลือกและการพัฒนาที่ยั่งยืนให้กับชุมชน

คณะกรรมการ ขับเคลื่อน การแก้ไขปัญหา ช้างป่า

นายสนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์

ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เป็น ประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาช้างป่า

คำสั่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ที่ ๕๙/๖ /๒๕๖๖

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาช้างป่า

ด้วยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พิจารณาแล้ว เพื่อให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินการอนุรักษ์ จัดการ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างช้างป่ากับประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่าทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน จึงจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลความเห็นจากผู้มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญที่เหมาะสม เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางการดำเนินการให้การขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาช้างป่า เกิดผลเป็นรูปธรรม และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ฉะนั้น เพื่อให้การดำเนินการตามภารกิจดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์ต่อทางราชการ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาช้างป่า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีองค์ประกอบหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

- ๑.๑ นายสนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์
- ๑.๒ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
- ๑.๓ นางสาวแสงเดือน ชัยเลิศ
- ๑.๔ นางสาววรรณา ภัทรธม
- ๑.๕ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ สุพนาสรวง
- ๑.๖ นายดิเรก จอมทอง
- ๑.๗ ผู้เชี่ยวชาญด้านการประชาสัมพันธ์
- ๑.๘ ผู้เชี่ยวชาญด้านกลไกการเงิน
- ๑.๙ สัตวแพทย์หญิงรัชดาภรณ์ ศรีสมุทร
- ๑.๑๐ นายสัตวแพทย์แดง ศิริคำร
- ๑.๑๑ นายพิทักษ์ ยิ่งยง
- ๑.๑๒ นางสาวเบญจศิริ วัฒนา
- ๑.๑๓ นายชัยฤทธิ์ เขาวงศ์ทอง

- ประธานคณะทำงาน
รองประธานคณะทำงาน
คณะทำงาน
คณะทำงาน
คณะทำงาน
คณะทำงาน
คณะทำงาน
คณะทำงาน
คณะทำงาน
คณะทำงาน
คณะทำงาน
คณะทำงาน
คณะทำงาน

๑.๑๔ ผู้อำนวยการ...

"No Gift Policy ทส.โปร่งใสและเป็นธรรม"

-๒-

๑.๑๔ ผู้อำนวยการสำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า	คณะทำงานและเลขานุการ
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	
๑.๑๕ ผู้อำนวยการศูนย์แก้ไขปัญหาช้างป่าและสัตว์ป่า	คณะทำงานและ
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	ผู้ช่วยเลขานุการ

๒. หน้าที่และอำนาจ

- ๒.๑ ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ประสานงาน เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างช้างป่ากับประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่า
- ๒.๒ สนับสนุนการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างช้างป่ากับประชาชน
- ๒.๓ แต่งตั้งบุคคลหรือจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะด้าน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน
- ๒.๔ ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมอบหมาย

โดยให้เลขาธิการคณะทำงาน สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของคณะทำงานที่ได้รับการแต่งตั้ง มีสิทธิเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการตามพระราชกฤษฎีกาค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ พ.ศ. ๒๕๖๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ค่าเบี้ยเลี้ยง และค่าใช้จ่ายในการจัดประชุม ให้เบิกจ่ายจากงบแก้ไขปัญหาช้างป่าและสัตว์ป่าที่สร้างผลกระทบต่อราษฎรนอกพื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่า

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖

พลตำรวจเอก

(พิจิตร วงษ์สุวรรณ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

"No Gift Policy ทส.โปร่งใสและเป็นธรรม"

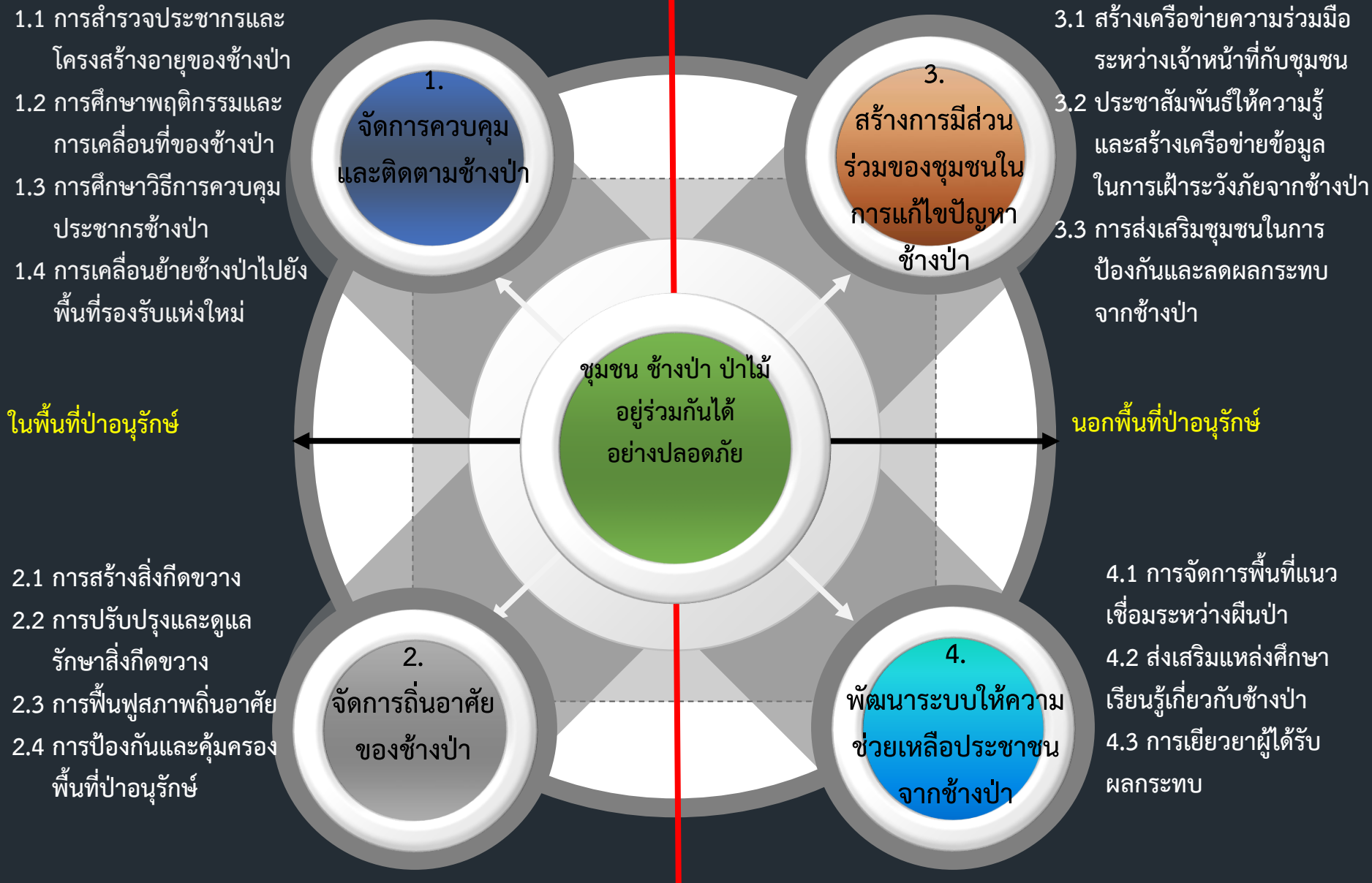

การดำเนินงาน

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

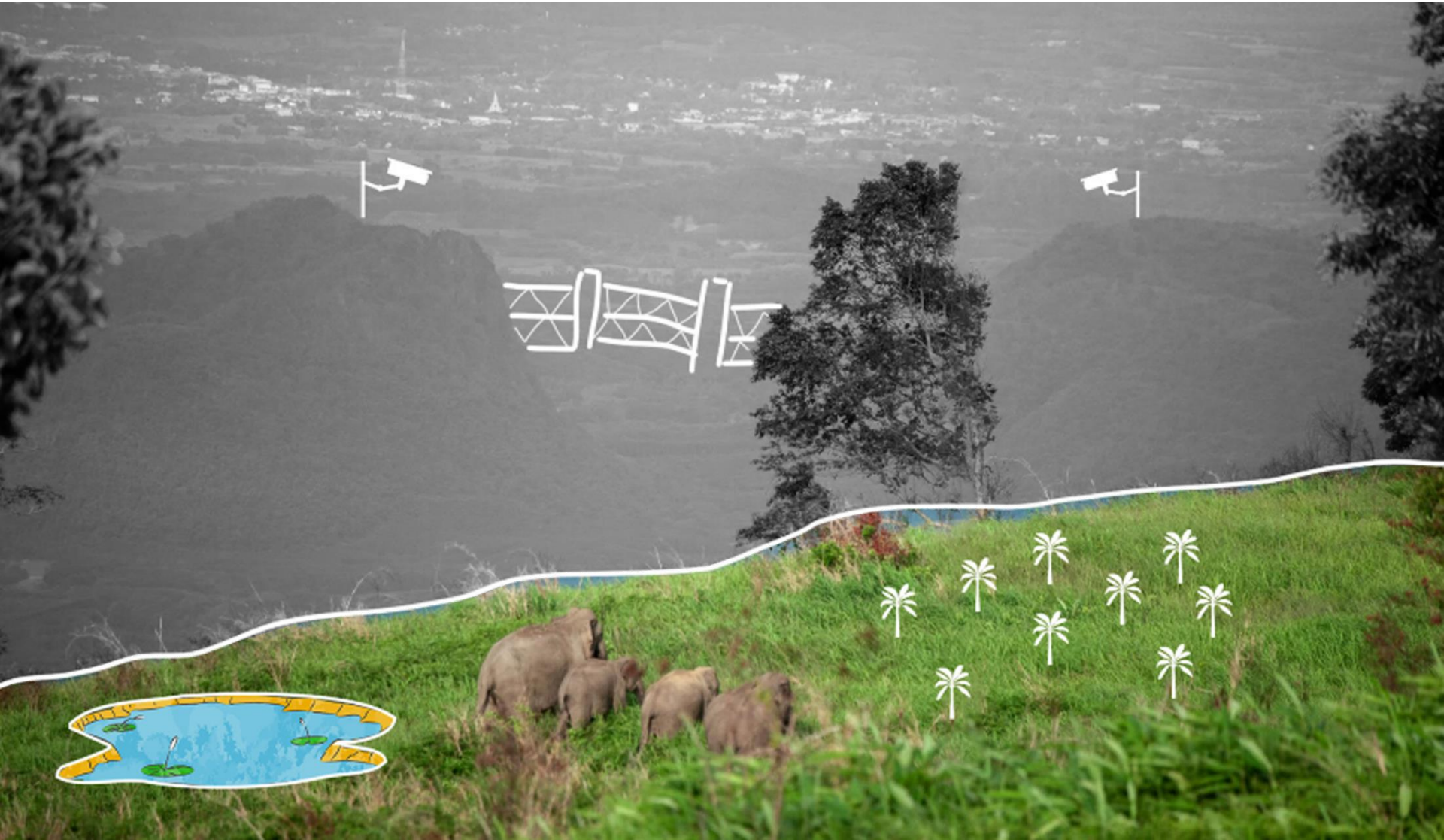

แผนการจัดการข้างป่าระดับกลุ่มป่า (แผน 10 ปี)

การจัดการภายในพื้นที่อนุรักษ์

การจัดการภายในพื้นที่อนุรักษ์

ฟื้นฟูและเพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำ

ฟื้นฟูและเพิ่มประสิทธิภาพแหล่งอาหาร

ฟื้นฟูและเพิ่มประสิทธิภาพโป่ง

ป้องกันรักษาพื้นที่ ที่เป็นที่อยู่อาศัยของช้างป่า

ศึกษาวัชพืชรุกรานกำเนิดช้างป่า

การดูแลสวัสดิภาพช้างป่า และลูกช้างป่าพลัดหลง

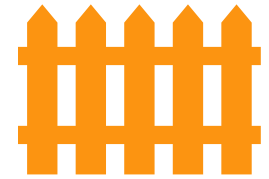

การจัดการพื้นที่แนวกันชน

การจัดการพื้นที่แนวกันชน

สนับสนุนชุดเฝ้าระวังและผลักดันช้างป่า

ระบบเฝ้าระวังเตือนภัยช้างป่า Early Warning System

รั้วไฟฟ้ากันช้างป่า

รั้วกันช้างป่า

รั้วไฟหนาม

คูกันช้างป่า

ติดตามการเคลื่อนที่ของช้างป่าโดยการติดวิทยุติดตามตัว (GPS collar)

ชุดเคลื่อนที่เร็วเฝ้าระวังช้างป่า ดูแลพื้นที่ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก ปฏิบัติการตลอด ๒๔ ชม.

ปีงบประมาณ
พ.ศ. 2567

งบประมาณปกติสำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า ปี พ.ศ. 2567 จำนวน 17 หน่วยงาน

งบประมาณเงินอนุรักษ์อนุรักษ์สัตว์ป่า

จำนวน 7 ชุด

งบประมาณเงินอุทยานแห่งชาติ

จำนวน 39 ชุด

การจัดการด้านการมีส่วนร่วม

การจัดการด้านการมีส่วนร่วม

การสร้างความร่วมมือหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน

เครือข่ายเฝ้าระวังและผลักดันข้างป่า

ช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากข้างป่า

คอกปรับพฤติกรรมข้างป่า

ประกาศคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เครือข่ายเฝ้าระวังช้างป่าและสัตว์ป่าออกนอกพื้นที่อนุรักษ์

สนับสนุน
เครือข่ายละ

ชุมชนที่ได้รับ
ผลกระทบ

50,000 บาท

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

ได้รับจัดสรร **214** เครือข่าย

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

จัดทำคำขอ **342** เครือข่าย

ได้รับจัดสรร **214** เครือข่าย

สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์	จำนวน เครือข่าย
สบอ.1	15
สบอ.2	92
สบอ.3	40
สบอ.7	10
สบอ.8	22
สบอ.11	5
สบอ.12	5
สบอ. 1 สาขา	5
สบอ. 3 สาขา	20
รวม	214

แนวทาง

การช่วยเหลือ เหยี่ยวยา

การดำเนินการเมื่อ
เกิดเหตุ
บาดเจ็บ/เสียชีวิต/
พืชผล/ทรัพย์สิน

บาดเจ็บ/
เสียชีวิต

สำนักนายกรัฐมนตรี

กระทรวงมหาดไทย

มูลนิธิพัชรสุธาคชานุรักษ์ฯ
(เฉพาะพื้นที่ กลุ่มป่าตะวันออก)

กระทรวงทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สามารถดำเนินการ
ได้ที่ศาลากลางจังหวัด
(ปก.จังหวัด)

กรรมการตรวจสอบ
ข้อเท็จจริง ของ
อุทยานแห่งชาติ/
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า/
เขตห้ามล่าสัตว์ป่า

ทรัพย์สิน

สำนักนายกรัฐมนตรี

กระทรวงมหาดไทย

มูลนิธิพัชรสุธาคชานุรักษ์ฯ
(เฉพาะพื้นที่ กลุ่มป่าตะวันออก)

สามารถดำเนินการ
ได้ที่ศาลากลางจังหวัด
(ปก.จังหวัด)

พืชผล
ทางการเกษตร

กระทรวงมหาดไทย

มูลนิธิพัชรสุธาคชานุรักษ์ฯ
(เฉพาะพื้นที่ กลุ่มป่าตะวันออก)

สามารถดำเนินการ
ได้ที่ศาลากลางจังหวัด
(ปก.จังหวัด)

สำนักนายกรัฐมนตรี

- ค่าจัดการศพ รายละ 50,000 บาท
- เงินทุนเลี้ยงชีพแก่ครอบครัวผู้เสียชีวิต ครอบครัวละ 30,000 บาท
- เงินทุนเลี้ยงชีพแก่ครอบครัวผู้เสียชีวิตที่มีบุตรอายุไม่เกิน 25 ปีบริบูรณ์ อีกครอบครัวละ 50,000 บาท

- เงินทุนเลี้ยงชีพผู้บาดเจ็บสาหัส รายละ 30,000 บาท
- เงินทุนเลี้ยงชีพผู้บาดเจ็บทั่วไป รายละ 15,000 บาท (หากน้อยกว่า 20 วัน)

- ซ่อมแซมบ้านเรือน เตาที่จ่ายจริง ไม่เกินหลังละ
เสียหายทั้งหลัง (เกิน 70%) 230,000 บาท
เสียหายมาก (30% - 70%) 70,000 บาท
เสียหายน้อย (น้อยกว่า 30%) 15,000 บาท
- ค่าเครื่องอุปโภค และเครื่องใช้อื่น ๆ ที่จำเป็น (เฉพาะบ้านเรือนที่เสียหายทั้งหลัง และเสียหายมาก) คร่าวเรือนละ 5,000 บาท

กระทรวงมหาดไทย

การช่วยเหลือประชาชน ขณะเกิดภัย

- บ้านเรือนประชาชนไม่สามารถอยู่อาศัยได้ ตัดแปลงสถานที่สำหรับเป็นที่พักชั่วคราว ครอบครัวละไม่เกิน 2,500 บาท
- ค่าผ้าใบหรือผ้าพลาสติกหรือวัสดุอื่น ๆ ครอบครัวละไม่เกิน 1,000 บาท
- ค่าถุงยังชีพ ชุดละไม่เกิน 700 บาท ต่อครอบครัว

การช่วยเหลือประชาชน หลังเกิดภัย

- ค่าวัสดุซ่อมแซมที่อยู่อาศัยประจำ หลังละไม่เกิน 49,500 บาท
- ค่าเครื่องมือ หรือเงินทุนสำหรับที่เป็นอาชีพหลักในการหาเลี้ยงครอบครัวของผู้ประสบภัยพิบัติ ครอบครัวละไม่เกิน 11,400 บาท

- บาดเจ็บสาหัสที่ต้องรักษาในสถานพยาบาลติดต่อกันตั้งแต่ 3 วัน ขึ้นไป ให้จ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นเป็นจำนวน 4,000 บาท
- บาดเจ็บจนถึงขั้นพิการไม่สามารถประกอบอาชีพตามปกติได้ ให้ช่วยเหลือเบื้องต้นเป็นจำนวนเงิน 13,300 บาท

- ค่าจัดการศพผู้เสียชีวิตรายละไม่เกิน 29,700 บาท และในกรณีผู้ประสบภัยที่เสียชีวิตเป็นหัวหน้าครอบครัวให้พิจารณาช่วยเหลือเงินสงเคราะห์ครอบครัวอีกไม่เกิน 29,700 บาท

- พืชตาย พื้นที่ทำการเกษตรได้รับความเสียหาย ไม่เกินครัวเรือนละ 30 ไร่ ในอัตรา ดังนี้
ข้าวไร่ละ 1,340 บาท
พืชไร่และพืชผักไร่ละ 1,980 บาท
ไม้ผลไม้อื่นต้น และอื่น ๆ ไร่ละ 4,048 บาท เป็นต้น

มูลนิธิพิชสุรธาชาบุรุษ ในพระบรมราชูปถัมภ์

มูลนิธิพิชสุรธาชาบุรุษ ในพระบรมราชูปถัมภ์

(ช่วยเหลือเฉพาะในพื้นที่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดชลบุรี)

● กรณีได้รับบาดเจ็บ 5,000 บาท

● กรณีเสียชีวิต 20,000 บาท

กองทุนชาบุรุษ พ.ศ. 2562

(ช่วยเหลือเฉพาะผู้เป็นสมาชิกกองทุนที่อยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดชลบุรี)

● บาดเจ็บสาหัสที่ต้องรักษาในสถานพยาบาลตั้งแต่ 3 วันขึ้นไป
ช่วยเหลือเบื้องต้นเป็นจำนวน 3,000 บาท

● บาดเจ็บจนถึงขั้นพิการไม่สามารถประกอบอาชีพตามปกติได้
ช่วยเหลือเบื้องต้นเป็นจำนวน 10,000 บาท

● ค่าจัดการศพผู้เสียชีวิต รายละไม่เกิน 10,000 บาท
และในกรณีผู้ประสบภัยที่เสียชีวิตเป็นหัวหน้าครอบครัว
ช่วยเหลือเป็นการสงเคราะห์ครอบครัวอีกไม่เกิน 10,000 บาท

● ช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่พืชตาย เสียหาย ค่าพันธุ์พืช ไม่เกิน 30 ไร่

สำหรับพืชยืนต้น ไร่ละไม่เกิน 5,000 บาท

สำหรับพืชล้มลุก ไร่ละไม่เกิน 2,500 บาท

● สัตว์ตายหรือสูญหาย รายละไม่เกิน 10,000 บาท

● ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าซ่อมแซมหรือดัดแปลงที่ที่พักอาศัย เงินสงเคราะห์
ค่าวัสดุทางการแพทย์ ค่าเครื่องมือประกอบอาชีพ ฉุกเฉินชีพ ค่าอาหาร เป็นต้น
รวมเป็นเงินมากกว่า 73,800 บาท

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

● อัมพาต จำนวน 100,000 บาท

● สูญเสียแขน ขา หรือสายตา (ตาบอด) ทั้งสองข้างหรือ แขน ขา สายตา (ตาบอด) รวมสองแห่ง จำนวน 100,000 บาท

● สูญเสียแขน ขา หรือสายตา (ตาบอด) หนึ่งข้าง จำนวน 50,000 บาท

● บาดเจ็บทั่วไป (ได้รับบาดเจ็บเท่าที่จ่ายจริง) จำนวนไม่เกิน 30,000 บาท

● ค่าขาดประโยชน์ระหว่างพักรักษาตัว จำนวนไม่เกิน 200 บาท (ต่อวัน)

● เสียชีวิต ค่าช่วยเหลือเยี่ยวยา จำนวน 100,000 บาท

หลักเกณฑ์และวิธีการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสัตว์ป่า พ.ศ. 2567

ช้างป่า

กระทิง

ลิง

หมี

- เสียชีวิต ค่าช่วยเหลือเยียวยา
จำนวน **100,000 บาท**

- อัมพาต จำนวน **100,000 บาท**
- สูญเสียแขน ขา หรือสายตา (ตาบอด)
ทั้งสองข้างหรือ แขน ขา สายตา
(ตาบอด) รวมสองแห่ง จำนวน **100,000 บาท**
- สูญเสียแขน ขา หรือสายตา (ตาบอด) หนึ่งข้าง
จำนวน **50,000 บาท**
- บาดเจ็บทั่วไป (ได้รับบาดเจ็บเท่าที่จ่ายจริง)
จำนวนไม่เกิน **30,000 บาท**
- ค่าขาดประโยชน์ระหว่างพักรักษาตัว
จำนวนไม่เกิน **300 บาท (ต่อวัน)**

หลักเกณฑ์ฯ ฉบับปรับปรุงมีผลตั้งแต่วันที่ 23 มีนาคม 2567 เป็นต้นไป

การช่วยเหลือเยียวยาตามหลักเกณฑ์และวิธีการช่วยเหลือ เยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากช้างป่าหรือกระทิง พ.ศ. 2566

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

(26 พ.ค. - 30 ก.ย. 2566)

บาดเจ็บ จำนวน 6 ราย

เสียชีวิต จำนวน 3 ราย

ช่วยเหลือแล้วจำนวน 366,842 บาท

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

(1 ต.ค. 2566 - 11 เม.ย. 2567)

บาดเจ็บ จำนวน 11 ราย

เสียชีวิต จำนวน 15 ราย

ช่วยเหลือแล้ว 1,618,818.25 บาท

คอกปรับพฤติกรรมช้างป่า

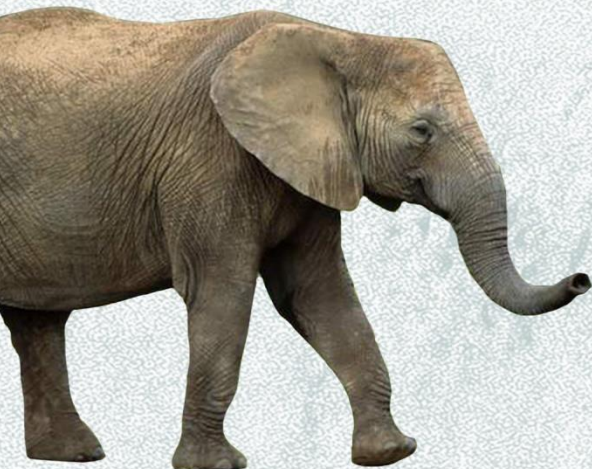
วัคซีนคุมกำเนิด ช้างป่า

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
จ้าง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นที่ปรึกษา

โครงการนำร่องการใช้วัคซีนคุมกำเนิด
ระยะยาวในช้างป่าเอเชีย

African elephant

Asia elephant

วัคซีนคุมกำเนิดที่ใช้กับ African elephant
ทดสอบ กับ Asia elephant

เป้าหมาย

เพื่อศึกษาและทดสอบการใช้
วัคซีนคุมกำเนิดในช้างบ้าน

เพื่อตรวจระดับภูมิคุ้มกันของ
ช้างเอเชียต่อวัคซีนคุมกำเนิด

เมื่อได้ผลการทดสอบวัคซีนวัคซีนจะ
สามารถคุมกำเนิดของช้างได้เป็น
ระยะเวลา 7 ปี

ระยะเวลา
การศึกษา
360 วัน

ทดสอบในช้างเอเชีย
ช้างเลี้ยงหรือช้างบ้าน
เพศเมีย จำนวน 5 ตัว

การขยายผล

ทดสอบกับช้างป่า เพศเมีย
ในกลุ่มป่าตะวันออก ที่แรก
และขยายผลไปยังกลุ่มป่าอื่น ๆ
เป็นลำดับต่อไป

ศูนย์ช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่า สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า

ประกาศคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หน้า ๒๓

เล่ม ๑๔๑ ตอนพิเศษ ๗๔ ง ราชกิจจานุเบกษา

๑๔ มีนาคม ๒๕๖๗

ประกาศคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เรื่อง การกำหนดกิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นที่เป็นหน้าที่และอำนาจ
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ด้านการแก้ไขปัญหาสัตว์ป่าที่ก่อให้เกิดผลกระทบ
หรือสร้างความเดือดร้อนต่อประชาชน

โดยที่ปัจจุบันปัญหาสัตว์ป่าออกมารบกวนหรือสร้างความเดือดร้อนแก่ชีวิตความเป็นอยู่
ของประชาชนเป็นจำนวนมาก และนับวันยิ่งจะทวีความรุนแรงและส่งผลกระทบและสร้างความเสียหาย
ต่อประชาชนมากขึ้น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสัตว์ป่า
ที่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือสร้างความเดือดร้อนต่อประชาชนซึ่งอยู่ในเขตความรับผิดชอบขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเพื่อประโยชน์ในการดูแลความปลอดภัย
และอนามัยต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชน ตลอดจนเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการ
การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒ (๔) และ (๑๕) มาตรา ๑๖ (๓๑) มาตรา ๑๗ (๒๔)
และมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบกับมติคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ในคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ คณะกรรมการ
การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจในการแก้ไขปัญหาสัตว์ป่าที่ก่อให้เกิด
ผลกระทบหรือสร้างความเดือดร้อนต่อประชาชน และให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ประสานงาน
และมีส่วนร่วมกับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาสัตว์ป่าที่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือสร้างความเดือดร้อน
ต่อประชาชนที่อยู่ภายในเขตความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ซึ่งจะต้องเป็นไปตาม
กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครอง การบำบัดเยียวยา และการป้องกัน
และแก้ไขภัยอันตรายที่เกิดหรืออาจจะเกิดแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน รวมทั้งชีวิตความเป็นอยู่
ของประชาชน โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การจัดทำแผนงานหรือโครงการในการแก้ไขปัญหาสัตว์ป่าที่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือ
สร้างความเดือดร้อนต่อประชาชนภายในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๒) การจัดให้มีการรวบรวมข้อมูลและติดตามสถานการณ์ รวมถึงการประชาสัมพันธ์และ
ประสานงานการแก้ไขปัญหและการให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ

หน้า ๒๔

เล่ม ๑๔๑ ตอนพิเศษ ๗๔ ง ราชกิจจานุเบกษา

๑๔ มีนาคม ๒๕๖๗

(๓) การจัดให้มีระบบแจ้งเตือน และการเฝ้าระวังเพื่อป้องกันสัตว์ป่าออกมารบกวนหรือ
สร้างความเดือดร้อนแก่ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมถึงการจัดให้มีเครื่องมือหรืออุปกรณ์ควบคุมสัตว์ป่า
มิให้สัตว์ป่าออกมารบกวนหรือสร้างความเดือดร้อนแก่ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

(๔) การจัดตั้งหรือสนับสนุนเครือข่ายอาสาสมัครในการเฝ้าระวังสัตว์ป่าออกมารบกวนหรือ
สร้างความเดือดร้อนแก่ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

(๕) การช่วยเหลือสัตว์ป่าตามหลักวิชาการ และอาจจัดให้มีสถานอนุบาลสัตว์ป่า เพื่อทำการช่วยเหลือ
ดูแลรักษา และการปล่อยคืนสู่ธรรมชาติ

(๖) การดูแลและปรับปรุงพื้นที่แหล่งอาหารตามธรรมชาติของสัตว์ป่า รวมถึงการส่งเสริมหรือ
จัดให้มีพื้นที่แหล่งอาหารของสัตว์ป่าตามความจำเป็นและเหมาะสม

ข้อ ๒ ในการดำเนินการตามข้อ ๑ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือร่วมกันเพื่อตกลงวิธีการ
ขั้นตอน ความรับผิดชอบ และรายละเอียดในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การช่วยเหลือ ความร่วมมือ
และประสานงานกันอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาสัตว์ป่า
ที่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือสร้างความเดือดร้อนต่อประชาชน

ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
พิจารณาให้การช่วยเหลือ สนับสนุน ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาทางวิชาการและทางเทคนิค
การเตรียมความพร้อม และการฝึกอบรมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาสัตว์ป่าที่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือ
สร้างความเดือดร้อนต่อประชาชน ตลอดจนสนับสนุนค่าใช้จ่ายและความร่วมมืออื่นใดที่จำเป็น
แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งด้วย

ข้อ ๓ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาสัตว์ป่าที่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือ
สร้างความเดือดร้อนต่อประชาชน ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พิจารณาดำเนินการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าพนักงานหรือผู้ช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า
ตามความจำเป็นและเหมาะสม

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

สมศักดิ์ เทพสุทิน

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขอรับการสนับสนุนงบกลาง

โครงการ

แก้ไขปัญหาและลดผลกระทบจากช้างป่า
ในพื้นที่ชุมชนรอบพื้นที่อนุรักษ์

5

กิจกรรม

สรุป 5 กิจกรรม

1,107,645,950 บาท

1

กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพชุดเฝ้ารวังและผลักดันช้างป่า
(445,388,600 บาท)

2

กิจกรรมช่วยเหลือเยียวยาเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่า กรณีความเสียหายของทรัพย์สิน พืชผลทางการเกษตร
(50,000,000 บาท)

3

กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมสถานการณ์ด้วยรถปฏิบัติการเฝ้ารวังและผลักดันช้างป่าเคลื่อนที่ (197,340,000 บาท)

4

กิจกรรมจัดตั้งศูนย์ปรับพฤติกรรมช้างป่า
(505,080,000 บาท)

5

กิจกรรมประชาสัมพันธ์และสร้างความตระหนักรู้ให้กับชุมชนและสาธารณชน
(31,118,000 บาท)

การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากช้างป่า กรณีพืชผลทางการเกษตร

การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากช้างป่า กรณีพืชผลทางการเกษตร

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

กรมบัญชีกลาง

อยู่ระหว่างกรมอุทยานฯ ทำหนังสือถึงกรมบัญชีกลาง
เพื่อขอขอพิจารณาใช้ การช่วยเหลือเยียวยา ตาม
ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน
เรื่อง บัญชีราคากลางต้นไม้และพืชผล พ.ศ. 2566

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

02 561 0777

| www.dnp.go.th

| webmaster@dnp.mail.go.th

